

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового
інституту міжнародних відносин
ім. Б.Д. Гаврилишина
Ірина ІВАЩУК

« 31 » грудня 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректор з науково-
педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

« 31 » грудня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«Облік і оподаткування діяльності міжнародних компаній»

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань 07 – Управління та адміністрування

Спеціальність 073 – Менеджмент

Освітньо-наукова програма – Міжнародний менеджмент

Кафедра обліку і оподаткування

Форма навч.	Курс	Семестр	Лекції (год)	Практ. (год)	Інд. робота (год)	Тренінг (год), КПЗ	Самост. роб. (год)	Загальний обсяг (год)	Залік (сем.)
Денна	2	3	26	26	5	8	85	150	3

Тернопіль – ЗУНУ
2023

Робочу програму склав кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Олег ШЕВЧУК

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри обліку і оподаткування (протокол № 1 від 28 серпня 2023р.).

В.о. Завідувача кафедри обліку і оподаткування

д-р екон. наук, професор

Зеновій-Михайло ЗАДОРЖНИЙ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 073 Менеджмент (протокол № 1 від 31.08.2023р.).

Голова

групи забезпечення спеціальності

д.е.н., професор

Михайло ШКІЛЬНЯК

Гарант ОНП

Тетяна ДЛУГОПОЛЬСЬКА

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Облік і оподаткування діяльності міжнародних компаній»**

1. Опис дисципліни «Облік і оподаткування діяльності міжнародних компаній»

Дисципліна – „Облік і оподаткування діяльності міжнародних компаній”	Галузь знань, ступінь вищої освіти, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Вибіркова дисципліна Мова викладання – українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність 073 «Менеджмент»	Рік підготовки: денна - 2 Семестр Денна - 3
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти - магістр	Лекції Денна – 26 год. Практичні заняття Денна – 26 год.
Загальна кількість годин – Денна – 150		Самостійна робота Денна – 85 год. Тренінг, КПІЗ – 8 год Індивідуальна робота Денна – 5 год.
Тижневих годин – 11 год., з них аудиторних – 4 год.		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета й завдання дисципліни «Облік і оподаткування діяльності міжнародних компаній»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою вивчення дисципліни є систематизація наявних теоретичних матеріалів, узагальнення нормативно-розпорядчих документів з організації та методики обліку та оподаткування діяльності міжнародних компаній; формування системи теоретичних та практичних знань з обліку зовнішньоекономічних фінансово-господарських операцій та вміння використовувати облікову інформацію в управлінні діяльністю міжнародних компаній.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Вивчення методів і технології найпоширеніших фінансових та господарських операцій, що застосовуються у зовнішньоекономічних відносинах міжнародних компаній; набуття вмінь документального забезпечення та відображення діяльності міжнародних компаній у системі рахунків бухгалтерського обліку.

3. Зміст дисципліни «Облік і оподаткування діяльності міжнародних компаній»

Змістовий модуль 1. Облік діяльності та звітність міжнародних компаній

Тема 1. Діяльність міжнародних компаній як об’єкт бухгалтерського обліку

Сутність міжнародних компаній. Роль та завдання бухгалтерського обліку в управлінні діяльністю міжнародних компаній. Загальні поняття про діяльність міжнародних компаній і її види. Правове забезпечення діяльності міжнародних компаній. Порядок укладання та виконання договорів в міжнародній діяльності.

Тема 2. Значення бухгалтерського обліку в міжнародній економіці

Сутність міжнародного обліку. Проблеми міжнародного обліку. Основні завдання обліку в діяльності компаній на міжнародному рівні. Поняття міжнародних стандартів обліку та звітності (МСФЗ) та їх практичне застосування в міжнародній економічній діяльності.

Тема 3. Облік операцій в іноземній валюті

Поняття іноземної валюти. Класифікація іноземної валюти. Валютні ринки. Ризик зміни курсу валюти. Облік операцій в іноземній валюті. Хеджування. Валютні форварди та опціони. Облік інструментів хеджування. Хеджування грошових потоків і хеджування справедливої вартості.

Тема 4. Перерахунок фінансової звітності в іноземній валюті

Основні положення підготовки фінансової звітності в іноземній валюті. Концептуальні питання перерахунку показників у валюту фінансової звітності. Методи перерахунку фінансової звітності. Методи перерахунку курсу валют на основі GAAP США, МСФЗ та інших стандартів, пов'язаних з перерахунком валюти звітності. Досвід країн ЄС в перерахунку фінансової звітності.

Тема 5. Інші аспекти формування фінансової звітності в іноземній валюті

Методи обліку зміни цін (інфляції). Особливості обліку інфляції в різних країнах. Гіперінфляція за МСФЗ. Правила, наведені в міжнародних стандартах фінансової звітності (МСФЗ), пов'язані з формуванням фінансової звітності в іноземній валюті. Облік об'єднання бізнесу і підготовка консолідованої фінансової звітності. Підходи, які використовуються на міжнародному рівні для вирішення питань, пов'язаних з обліком об'єднань. Міжнародні підходи до обліку групи підприємств. Міжнародні підходи до звітності за сегментами.

Змістовий модуль 2. Оподаткування та облік розрахункових операцій

Тема 6. Міжнародне оподаткування

Відмінності в оподаткуванні та податкові режими в різних країнах. Гармонізація національних податкових систем. Досвід країн ЄС в гармонізації податкових систем. Сутність подвійного оподаткування. Оподаткування іноземних доходів. Правила, пов'язані з контрольованими іноземними корпораціями та їх вплив на оподаткування доходу з іноземного джерела. Перерахунок іноземної валюти для цілей оподаткування. Податкові пільги, що надаються країнами для залучення прямих іноземних інвестицій і стимулювання експорту. Податки і міжнародні бізнес-рішення. Відмінності в національних корпоративних податках і податкових режимів. Правила трансфертного ціноутворення. Правило «тонкої капіталізації». Обмін податковою інформацією.

Тема 7. Облік розрахунків за закордонними відрядженнями

Поняття закордонного відрядження. Порядок отримання грошових коштів та їх облік. Суть ділової закордонної поїздки. Документальне оформлення відряджень. Порядок розрахунку тривалості відрядження. Звітність та порядок відшкодування витрат відповідно до документів. Специфічні аспекти відрядження, які стосуються окремих спеціальних професійних відряджень та поїздок за кордон.

Тема 8. Облік товарообмінних (бартерних операцій)

Поняття товарообмінних операцій та історія їх виникнення. Переваги і недоліки товарообмінних операцій. Види товарообмінних операцій. Товарообмінні стратегії. Облік і оподаткування бартерних (товарообмінних операцій) та операцій з переробки на митній території. Облік бартерних операцій. Облік міжнародних товарообмінних операцій. Облік операцій з переробки на митній території та за межами митної території. Облік інших видів товарообмінних операцій.

4. Структура залікового кредиту дисципліни “Облік і оподаткування діяльності міжнародних компаній ”

	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Тренінг, КПЗ	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1.						
Тема 1. Діяльність міжнародних компаній як об’єкт бухгалтерського обліку	2	2	2	10	-	Поточне опитування
Тема 2. Значення бухгалтерського обліку в міжнародній економіці	2	2		11	-	стандартизовані тести
Тема 3. Облік операцій в іноземній валюті	4	4	2	11	-	розрахункові роботи
Тема 4. Перерахунок фінансової звітності в іноземній валюті	4	4		11	1	розрахункові роботи
Тема 5. Інші аспекти формування фінансової звітності в іноземній валюті	4	4		11	1	Поточне опитування
Змістовий модуль 2.						
Тема 6. Міжнародне оподаткування	4	4	2	10	1	стандартизовані тести
Тема 7. Облік розрахунків за закордонними відрядженнями	2	4		11	1	розрахункові роботи
Тема 8. Облік товарообмінних (бартерних операцій)	4	2	2	10	1	Поточне опитування
Разом	26	26	8	85	5	

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття 1

Тема: Діяльність міжнародних компаній як об’єкт бухгалтерського обліку

Мета: В результаті вивчення даної теми студенти повинні засвоїти поняття та сутність діяльності міжнародних компаній, її види; особливості нормативного регулювання та обліку операцій у сфері діяльності міжнародних компаній; порядок реєстрації міжнародних компаній; сутність та особливості ліцензування та квотування діяльності міжнародних компаній.

Питання для обговорення:

1. Види діяльності міжнародних компаній.
2. Особливості та завдання обліку діяльності міжнародних компаній.
3. Правове забезпечення діяльності міжнародних компаній.

4. Порядок реєстрації міжнародних компаній.

Практичне заняття 2

Тема. Значення бухгалтерського обліку в міжнародній економіці

Мета: Ознайомитися із поняттям міжнародного обліку та його складовими. Обговорити характер і масштаби міжнародного бухгалтерського обліку; дослідити питання бухгалтерського обліку, з якими стикається компаній, що беруть участь в міжнародній торгівлі (імпорт і експортних операцій). Пояснити причини, а також питання, пов'язані з бухгалтерським обліком іноземних інвестицій. Пояснити поняття глобальних стандартів бухгалтерського обліку (МСФЗ).

Питання для обговорення:

1. Сутність міжнародного обліку.
2. Основні завдання обліку в діяльності компаній на міжнародному рівні.
3. Поняття міжнародних стандартів обліку та звітності та їх практичне застосування.

Практичне заняття 3-4

Тема. Облік операцій в іноземній валюті

Мета: Ознайомитися з поняттям валютних ринків. Дослідити причини та ризики зміни курсу валюти. Вивчити методику обліку операцій в іноземній валюті. Зрозуміти поняття хеджування як засіб зменшення ризику шляхом укладання протилежної угоди. Розглянути валютні форварди та опціони. Вивчити облік інструментів хеджування. Зрозуміти сутність та практичне використання хеджування грошових потоків і хеджування справедливої вартості.

Питання для обговорення:

1. Валютні ринки.
2. Ризик зміни курсу валюти.
3. Облік операцій в іноземній валюті.
4. Хеджування.
5. Валютні форварди та опціони.
6. Облік інструментів хеджування.
7. Хеджування грошових потоків і хеджування справедливої вартості

Практичне заняття 5-6

Тема. Перерахунок фінансової звітності в іноземній валюті

Мета: Вивчити основні положення підготовки фінансової звітності в іноземній валюті. Дослідити концептуальні питання перекладу іноземної валюти у валюту фінансової звітності. Вивчити методи перерахунку фінансової звітності. Методи перерахунку курсу валют на основі GAAP США, МСФЗ, досвіду ЄС та інших стандартів, пов'язаних з перерахунком валюти звітності.

Питання для обговорення:

1. Основні положення підготовки фінансової звітності в іноземній валюті.
2. Концептуальні питання перерахунку іноземної валюти у валюту фінансової звітності.
3. Методи перерахунку фінансової звітності.
4. Методи перерахунку курсу валют на основі GAAP США, МСФЗ та інших стандартів.

Практичне заняття 7-8

Тема. Інші аспекти формування фінансової звітності в іноземній валюті

Мета: Пояснити поняття, що лежать в основі двох методів обліку зміни цін (інфляції) - облік купівельної спроможності і поточний облік витрат. Дослідити особливості обліку інфляції в різних країнах, а також правила, наведені в міжнародних стандартах фінансової звітності (МСФЗ), пов'язаних з цим питанням. Вивчити питання, пов'язані з обліком об'єднання бізнесу і підготовки консолідованої фінансової звітності. Дослідити підходи, які використовуються на міжнародному рівні та в країнах ЄС для вирішення питань, пов'язаних

з обліком об'єднань, зосередивши увагу на МСФЗ. Проаналізувати вимоги до звітності за сегментами згідно з МСФЗ.

Питання для обговорення:

1. Облік інфляції - загальна купівельна спроможність і сучасні підходи обліку витрат.
2. Облік інфляції - відмінності в стандартах обліку та звітності світу.
3. Об'єднання бізнесу і консолідована фінансова звітність.
4. Міжнародні підходи до обліку групи підприємств.
5. Міжнародні підходи до звітності за сегментами.

Практичне заняття 9-10

Тема. Міжнародне оподаткування

Мета: Зрозуміти відмінності в оподаткування та податкові режими в різних країнах. Ознайомитися із сутністю подвійного оподаткування. Зрозуміти, як іноземні податкові кредити знижують подвійне оподаткування. Вивчити як правила, пов'язані з контрольованими іноземними корпораціями впливають на оподаткування доходу з іноземного джерела. Зрозуміти переваги, що надаються до податкових договорів.

Пояснити і продемонструвати процедури для переказу в іноземній валюті суми для цілей оподаткування. Описати податкові пільги, що надаються країнами для залучення прямих іноземних інвестицій і стимулювання експорту.

Питання для обговорення:

1. Податки і міжнародні бізнес-рішення.
2. Відмінності в національних корпоративних податках і податкових режимів.
3. Подвійне оподаткування.
4. Іноземні податкові кредити.
5. Контрольовані іноземні корпорації та їх оподаткування
6. Податкові угоди.
7. Перерахунок іноземної валюти для цілей оподаткування.
8. Податкові пільги.

Практичне заняття 11-12

Тема: Облік розрахунків за закордонними відрядженнями

Мета: ознайомитись із поняттям закордонного відрядження. Зрозуміти порядок отримання грошових коштів та їх обліку. Зрозуміти суть ділової поїздки. Вивчити порядок розрахунку тривалості відрядження. Вивчити звітність та порядок відшкодування витрат відповідно до документів. Засвоїти специфічні аспекти відрядження, які стосуються окремих спеціальних професійних відряджень та поїздок за кордон.

Питання для обговорення:

1. Поняття закордонних відряджень.
2. Документальне оформлення відряджень.
3. Особливості видачі авансів на відрядження.
4. Облік операцій, пов'язаних з відрядженнями за кордон.

Практичне заняття 13

Тема. Облік товарообмінних (бартерних операцій)

Мета: Ознайомитися з поняттям бартерних (товарообмінних) операцій, особливостями їх регулювання із нормами чинного законодавства, вивчити особливості документального оформлення оподаткування та бухгалтерського обліку бартерних (товарообмінних операцій). Вивчити види та особливості товарообмінних операцій. Засвоїти особливості нормативного регулювання операцій з давальницькою сировиною у різних митних режимах; зрозуміти порядок документального оформлення, оподаткування та бухгалтерського обліку операцій при переробці давальницької сировини.

Питання для обговорення:

1. Поняття товарообмінних операцій та історія їх виникнення.

2. Переваги і недоліки товарообмінних операцій
3. Види товарообмінних операцій. Товарообмінні стратегії.
4. Облік бартерних операцій
5. Облік міжнародних товарообмінних операцій
6. облік операцій з переробки на митній території та за межами митної території.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Завданням **КПЗ** є допомога студентам в практичному застосуванні знань та навиків з міжнародних питань та посприяти майбутнім керівникам, фінансовим директорам, менеджерам, контролерам, бухгалтерам комерційних компаній в розумінні оцінки фінансового ризику і рентабельності міжнародного проекту або продажу.

КПЗ складається з трьох частин: перша містить типову фінансову звітність міжнародної компанії. Частина друга та третя містять питання, на які студенти повинні дати відповіді для оцінки діяльності міжнародної компанії та оцінки її перспектив на міжнародному рівні.

Приблизна структура презентації на прикладі конкретної міжнародної компанії (McDonald's, KFC, Burger King, Pizza Hut, 7 Eleven, Marriott International, SUBWAY®, The Walt Disney Company, Iconix Brand Group, PVH Corp., Universal Brand Development...)

- загальна характеристика бізнесу компанії: вид діяльності, вид бізнесу (продукції), чисельність працівників, структура компанії, кількість міжнародних підрозділів;
- загальна характеристика зовнішньоекономічної діяльності компанії: експорт, імпорт, іноземні інвестиції, іноземний капітал тощо;
- загальна характеристика фінансової звітності компанії;
- загальна характеристика корпоративної звітності компанії;
- оцінка перспектив розвитку ринків компанії;
- оцінка особливостей оподаткування компанії;
- формування рекомендацій та власного бачення розвитку компанії.

7. Самостійна робота студентів.

Самостійна робота студентів передбачає опрацювання рекомендованої літератури англійською мовою, робота з конспектом лекцій англійською мовою, вивчення законодавчої бази регулювання обліку і оподаткування діяльності міжнародних компаній англійською мовою.

№ п/п	Тематика тренінгу
1.	Definition of international accounting
2.	Accounting for foreign currency transactions
3.	Foreign exchange risk & Hedging. Accounting for hedges
4.	Conceptual issues & Methods of foreign currency financial statements translation.
5	Inflation accounting
6.	Business combinations and consolidated financial statements (group accounting)
7.	Tax Jurisdiction and Double Taxation. Foreign tax credits
8.	Tax treaties & Tax incentives
9.	International approaches to segment reporting
10.	Accounting of countertrade
11.	Accounting for business trips

8. Тренінг

Виконання завдання тренінгу передбачає дослідження фінансової звітності певної міжнародної компанії (дані аналізуються на основі відкритих джерел) та порівняння результатів її діяльності з аналогічними компаніями у регіоні, галузі, країні або

конкурентами у певному сегменті ринку. Формування висновків за результатами проведеного аналізу.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

В процесі вивчення дисципліни «Облік і оподаткування діяльності міжнародних компаній» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- аналітичні звіти;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КПІЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- модульні роботи.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Облік і оподаткування діяльності міжнародних компаній» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3
30%	40%	30%
1. Опитування під час занять (1-4 теми) – 10 балів за тему – макс. 40 балів 2. Модульна робота(теми 1-4) – макс. 60 балів	1. Опитування під час занять (5-8 теми) 10 балів за тему – макс. 40 балів 2. Модульна робота(теми 5-8) – макс. 60 балів	1. Підготовка КПІЗ – макс. 40 балів 2. Захист КПІЗ – макс. 40 балів 3. Участь у тренінгах – макс. 20 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Електронний варіант лекцій, PowerPoint Presentation	1-8
2	Індивідуальні завдання для самостійного виконання (електронний варіант) з використанням Excel	1-8
3.	Презентації з використанням мультимедійної техніки	1-8
4.	Відкриті Інтернет-джерела для аналізу діяльності компаній	1-8

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Aiming for Global Accounting Standards / Kees Camfferman, Stephen A. Zeff. - Oxford University Press, 2015 - Business & Economics - 728 p.
2. Financial Accounting: An International Introduction 6th Edition / David Alexander, Christopher Nobes. – Pearson Higher Education. 2016. 496 p.

3. International Accounting 4th Edition / Timothy Douppnik, Hector Perera. McGraw-Hill Education; 2015. - 800 p.
4. International Financial Accounting and Reporting / Ciaran Connolly: Chartered Accountants Ireland; 5th Revised edition edition, 2015. 1088 p.
5. International Financial Reporting: A Practical Guide / Alan Melville. - Publisher: Pearson Education Limited; 5 edition, 2015 . 512 p.
6. Introduction to Financial Accounting: Pearson New International Edition / 11th Edition / Charles Horngren, Gary Sundem, John Elliott, Donna Philbrick, 2013. 544 p.
7. Rathore Shirin. International Accounting. PHI Learning Pvt Ltd. 2019. 506 p.
8. Білопольський М. Г. Облік та аналіз зовнішньо-економічної діяльності підприємств / М. Г. Білопольський, К. Г. Ревва, О. В. Балашова. - Маріуполь: ДВНЗ «ПДТУ», 2013. 271 с.
9. Крисоватий А.І., Панасюк В.М., Мельничук І.В., Бурденюк Т.Г. Міжнародні стандарти обліку та звітності: навч. посіб. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 580 с.
10. Лучко М.Р., Бенько І.Д., Яцишин С.Р., Мельник Н.Г. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності: навч. посіб. Тернопіль: Економічна думка, 2018. 390 с.
11. Горбач Л. М., Плотніков О. В. Міжнародні фінанси: підручник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2019. 528 с.
12. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність: навч. посібник / Т. О. Зінчук, О. Д. Ковальчук, Н. М. Куцмус [та ін.] ; за ред. Т. О. Зінчук. К.: Центр учбової літератури, 2017. 513 с.
13. Облік зовнішньоекономічної діяльності : навчальний посібник / за заг. ред. С. О. Кузнецова, – Х. : Видавництво Іванченко І. С., 2019.
14. Облік і оподаткування зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. / М.М. Танасієва. Чернівці : Технодрук, 2021. 100 с.
15. Облік зовнішньоекономічної діяльності : Навчальний посібник / Лучко М.Р., Мельник Н.Г., Сисюк С.В. Тернопіль.: ТНЕУ: Економічна думка, 2018. 340 с.
16. Чернишова Л. О. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : практикум: навч. посібник / Л. О. Чернишова, В. О. Козуб, Л. Л. Носач, К. Ю. Величко, О. І. Печенка. Х. : «Видавництво «Форт», 2017. 238 с.